ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (έκτο τμήμα)
της 29ης Απριλίου 2004 *

Στην υπόθεση C-277/00,

Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας, εκπροσωπούμενη από τον W.-D. Plessing, επικουρούμενο από τον M. Schütte, Rechtsanwalt,

προσφεύγουσα,

κατά

Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπουμένης από τους K.-D. Borchardt και V. Di Bucci, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο,

καθής,

* Γλώσσα διαδικασίας: η γερμανική.

που έχει ως αντικείμενο αίτηση περί ακυρώσεως της αποφάσεως 2000/567/ΕΚ της Επιτροπής, της 11ης Απριλίου 2000, σχετικά με την κρατική ενίσχυση της Γερμανίας υπέρ της εταιρείας System Microelectronic Innovation GmbH, Frankfurt/Oder (Βρανδεμβούργο) (ΕΕ L 238, σ. 50),

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (έκτο τμήμα),

συγκείμενο από τον B. Σκουρή (εισηγητή), προεδρεύοντα του έκτου τμήματος, C. Gulmann, J.-P. Puissochet, R. Schintgen και N. Colneric, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: A. Tizzano,
γραμματέας: M.-F. Contet, κύρια υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έκθεση ακροατηρίου,

αφού άκουσε τις αγορεύσεις των διαδίκων κατά τη συνεδρίαση της 21ης Νοεμβρίου 2002, στην οποία η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας εκπροσωπήθηκε από τον M. Lumma, επικουρούμενο από τον M. Schütte, και η Επιτροπή από τους K.-D. Borchardt και V. Di Bucci,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 19ης Ιουνίου 2003,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Δικαστηρίου στις 11 Ιουλίου 2000, η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας άσκησε, δυνάμει του άρθρου 230, πρώτο εδάφιο, ΕΚ, προσφυγή για την ακύρωση της αποφάσεως 2000/567/ΕΚ της Επιτροπής, της 11ης Απριλίου 2000, σχετικά με την κρατική ενίσχυση της Γερμανίας υπέρ της εταιρείας System Microelectronic Innovation GmbH, Φρανκφούρτη/Oder (Βρανδεμβούργο) (ΕΕ L 238, σ. 50, στο εξής: προσβαλλόμενη απόφαση).

Το ιστορικό της διαφοράς

2 Από την προσβαλλόμενη απόφαση προκύπτει ότι, πριν από την επανένωση της Γερμανίας, ο VEB/Kombinat Halbleiterwerk, με έδρα τη Φρανκφούρτη/Oder (Γερμανία), απασχολούσε 8 500 εργαζόμενους και ηγείτο της αγοράς στον τομέα της στις χώρες του Συμβουλίου Αμοιβαίας Οικονομικής Βοήθειας (Comecon). Ο εν λόγω όμιλος (combinat) ήταν εγκατεστημένος στο ομόσπονδο κράτος του Βρανδεμβούργου και η κύρια δραστηριότητά του ήταν η κατασκευή κυκλωμάτων κατόπιν ειδικής παραγγελίας. Η Mikroelektronik und Technologie GmbH (στο εξής: MTG) είναι η επιχείρηση που διαδέχθηκε τον VEB/Kombinat Halbleiterwerk. Η MTG, η οποία αρχικώς ανήκε στην Treuhandanstalt, γερμανικό οργανισμό δημοσίου δικαίου επιφορτισμένο με την αναδιάρθρωση των επιχειρήσεων της πρώην Λαϊκής Δημοκρατίας της Γερμανίας, μετονομάσθηκε την 1η Μαρτίου 1993 σε Halbleiter Electronic Frankfurt (O) GmbH (στο εξής: HEG). Σκοπός της HEG ήταν να συνεχίσει τις σημαντικότερες επιχειρηματικές δραστηριότητες της MTG. Την ίδια ημερομηνία δημιουργήθηκε κοινή επιχείρηση («joint venture») με την αμερικανική εταιρεία Synergy Semiconductor Corporation (στο εξής: Synergy), η οποία απέκτησε το 49 % του κεφαλαίου της MTG. Τον Ιανουάριο του 1993 η MTG πούλησε το υπόλοιπο 51 % του κεφαλαίου της στην Treuhandanstalt. Την 1η Δεκεμβρίου 1993 η HEG μετονομάσθηκε σε System Microelectronic GmbH (στο εξής: SMI). Στις 28 Ιουνίου 1994 η Treuhandanstalt μεταβίβασε, στο ομόσπονδο κράτος του Βρανδεμβούργου, το 51 % του κεφαλαίου της SMI το οποίο της ανήκε.

3 Κατά το διάστημα από 1993 έως 1997, η SMI έλαβε χρηματικές ενισχύσεις τόσο από το ομόσπονδο κράτος του Βρανδεμβούργου όσο και από την Treuhandanstalt και τη Bundesanstalt für vereinigungsbedingte Sonderaufgaben (στο εξής: BvS), τον οργανισμό που διαδέχθηκε την Treuhandanstalt. Οι επιδοτήσεις που χορήγησαν οι οργανισμοί αυτοί ανήλθαν σε 64,8 εκατομμύρια γερμανικά μάρκα (DEM), εκ των οποίων 63 εκατομμύρια DEM χρησιμοποιήθηκαν για επενδύσεις και 1,8 εκατομμύρια DEM για δραστηριότητες μετατάξεως. Το ποσό των 70,3 εκατομμυρίων DEM που χορηγήθηκε υπό μορφή δανείων από το ομόσπονδο κράτος του Βρανδεμβούργου χρησιμοποιήθηκε για την αντιστάθμιση των ζημιών από το 1993 μέχρι το 1997. Συνεπώς, το συνολικό ποσό χρηματοοικονομικής συνδρομής ανήλθε σε 135,1 εκατομμύρια DEM.

4 Στις 25 Απριλίου 1997 η SMI υπέβαλε αίτηση για να κηρυχθεί σε πτώχευση και, ως εκ τούτου, μετονομάσθηκε σε SMI in Gesamtvollstreckung (SMI υπό εκκαθάριση, στο εξής: SMI iG). Η διαδικασία πτωχεύσεως ξεκίνησε την 1η Ιουλίου 1997, ενώ η SMI iG είχε παύσει τις δραστηριότητές της στις 30 Ιουνίου του ίδιου έτους. Την ίδια ημέρα ο σύνδικος της πτωχεύσεως συνέστησε, στη Φρανκφούρτη/Oder, διάδοχο εταιρία («Auffanggesellschaft») με την επωνυμία Silicium Microelectronic Integration GmbH (στο εξής: SiMI), με κεφάλαιο 50 000 DEM, η οποία θα συνέχιζε τις επιχειρηματικές δραστηριότητες της SMI iG με 105 μισθωτούς, χρησιμοποιώντας, έναντι τιμήματος, τις εγκαταστάσεις της τελευταίας. Η SMI iG κατείχε το σύνολο του κεφαλαίου της SiMI. Την 1η Ιουλίου 1997 ο σύνδικος της πτωχεύσεως συνέστησε θυγατρική εταιρία ιδιοκτησίας κατά 100 % της SiMI, την εταιρία Microelectronic Design & Development GmbH (στο εξής: MD & D), με αντικείμενο δραστηριότητες στους τομείς της παροχής συμβουλών, της έρευνας της αγοράς, της αναπτύξεως και του σχεδιασμού μικροηλεκτρονικών προϊόντων και της παροχής υπηρεσιών.

5 Στις 29 Ιουλίου 1997 το ομόσπονδο κράτος του Βρανδεμβούργου χορήγησε στη SiMI δάνειο ύψους 4 εκατομμυρίων DEM, προκειμένου να καταστεί δυνατή η συνέχιση της εκμεταλλεύσεως της SMI iG. Επιπλέον, η BvS κατέβαλε στη SiMI επιδότηση ενός εκατομμυρίου DEM ως αποκατάσταση για τις απώλειες που υπέστη από της συστάσεώς της και μέχρι τον Ιούνιο του 1998.

6 Στη συνέχεια, το ομόσπονδο κράτος του Βρανδεμβούργου και ο σύνδικος της πτωχεύσεως προσπάθησαν από κοινού να βρουν ιδιώτη αγοραστή για τη SiMI. Παρά ορισμένες ανεπιτυχείς προσπάθειες, οι γερμανικές αρχές ανακοίνωσαν στην Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων την έναρξη νέων διαπραγματεύσεων με την εδρεύουσα στις Ηνωμένες Πολιτείες εταιρία Megaxess Inc. (στο εξής: Megaxess). Οι εν λόγω διαπραγματεύσεις ολοκληρώθηκαν επιτυχώς, με αποτέλεσμα την πώληση της SiMI και της MD & D στη Megaxess. Ειδικότερα, βάσει συμβάσεως της 28ης Ιουνίου 1999, η Megaxess απέκτησε το 80 % του κεφαλαίου της MD & D, ενώ το υπόλοιπο 20 % αγοράσθηκε από τρεις εργαζόμενους της MD & D. Στις 14 Ιουλίου 1999 η MD & D αγόρασε και πάλι τα εταιρικά μερίδια της SiMI στη συνολική ονομαστική τους αξία, ύψους 50 000 DEM, καθώς και τα πάγια στοιχεία της SMI iG στην τιμή των 1,7 εκατομμυρίων DEM.

7 Η Επιτροπή, μετά τη δημοσίευση στην *Handelsblatt* της 22ας Αυγούστου 1996 άρθρου που ανέφερε ότι το ομόσπονδο κράτος του Βρανδεμβούργου σκόπευε να χορηγήσει στη SMI ενίσχυση ύψους 10 εκατομμυρίων DEM, ζήτησε από τις γερμανικές αρχές, με έγγραφα της 2ας Σεπτεμβρίου 1996 και της 23ης Ιανουαρίου 1997, συμπληρωματικά στοιχεία. Παρά τις αιτήσεις αυτές, η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας δεν της απηύθυνε καμία επίσημη ανακοίνωση.

8 Με έγγραφο της 5ης Αυγούστου 1997, η Επιτροπή ανακοίνωσε στις γερμανικές αρχές την απόφασή της να κινήσει τη διαδικασία του άρθρου 88, παράγραφος 2, ΕΚ για την ως άνω ενίσχυση. Με την ευκαιρία αυτή ζητήθηκε από τους λοιπούς ενδιαφερόμενους να υποβάλουν τις παρατηρήσεις τους. Από το 1997 έως το 2000, οι γερμανικές αρχές, αντιδρώντας στην κίνηση της διαδικασίας αυτής, απηύθυναν διάφορα έγγραφα στην Επιτροπή, η οποία όμως δεν θεώρησε ικανοποιητικά τα στοιχεία που της προσκόμισαν. Μεταξύ των λοιπών ενδιαφερομένων, μόνον ένας υπέβαλε παρατηρήσεις προς στήριξη της αποφάσεως της Επιτροπής να κινήσει την εν λόγω διαδικασία.

9 Στηριζόμενη στα πραγματικά περιστατικά και στη διαδικασία που προαναφέρθηκαν, η Επιτροπή αποφάσισε να εκδώσει την προσβαλλόμενη απόφαση, τα άρθρα 1 έως 3 της οποίας έχουν ως εξής:

«Άρθρο 1

Η επιχορήγηση της Treuhandanstalt συνολικού ύψους 64,8 εκατομμυρίων γερμανικών μάρκων και το δάνειο του ομόσπονδου κράτους του Βρανδεμβούργου συνολικού ύψους 70,3 εκατομμυρίων γερμανικών μάρκων υπέρ της System Microelectronics Innovation GmbH, Frankfurt/Oder iG (SMI) δεν συμβιβάζονται με την κοινή αγορά.

Άρθρο 2

Η επιχορήγηση της Bundesanstalt für vereinigungsbedingte Sonderaufgaben ύψους ενός εκατομμυρίου γερμανικών μάρκων και το δάνειο του ομόσπονδου κράτους του Βρανδεμβούργου ύψους 4 εκατομμυρίων γερμανικών μάρκων υπέρ της Auffanggesellschaft System Microelectronic Innovation GmbH, Frankfurt/Oder (SiMI), δεν συμβιβάζονται με την κοινή αγορά.

Άρθρο 3

1. Η Γερμανία λαμβάνει όλα τα αναγκαία μέτρα προκειμένου να ανακτήσει από τους δικαιούχους τις παράνομα χορηγηθείσες ενισχύσεις που αναφέρονται στα άρθρα 1 και 2.

2. Η ανάκτηση πραγματοποιείται σύμφωνα με το γερμανικό δίκαιο. Τα ποσά που πρέπει να ανακτηθούν περιλαμβάνουν και τους σχετικούς τόκους από την ημερομηνία πληρωμής μέχρι την ημερομηνία πραγματικής ανάκτησης της ενίσχυσης, οι οποίοι υπολογίζονται βάσει του επιτοκίου που χρησιμοποιήθηκε για τον υπολογισμό του ισοδύναμου επιδότησης των περιφερειακών ενισχύσεων.

3. Κατά την έννοια του παρόντος άρθρου ο όρος "δικαιούχος" περιλαμβάνει τις εταιρείες SMI, SiMI και Microelectronic Design & Development GmbH (MD & D), καθώς και κάθε εταιρεία στην οποία μεταβιβάσθηκαν ή πρόκειται να μεταβιβασθούν πάγια στοιχεία της SMI, της SiMI ή της MD & D, προκειμένου να διαφύγουν των συνεπειών της παρούσας απόφασης.»

Τα αιτήματα των διαδίκων

10 Η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας ζητεί από το Δικαστήριο:

— να ακυρώσει την προσβαλλόμενη απόφαση,

— να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα.

11 Η Επιτροπή ζητεί από το Δικαστήριο:

— να απορρίψει την προσφυγή ως αβάσιμη,

— να καταδικάσει την Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας στα δικαστικά έξοδα.

Επί της προσφυγής

12 Προς στήριξη της προσφυγής της, η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας προβάλλει τους εξής τέσσερις λόγους ακυρώσεως:

— προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας και παράβαση του άρθρου 88, παράγραφος 2, ΕΚ, για τον λόγο ότι η διαταγή ανακτήσεως στρέφεται και κατά των SiMI, MD & D καθώς και κατά άλλων μη προσδιοριζομένων επιχειρήσεων, χωρίς η Επιτροπή να έχει κινήσει διαδικασία εξετάσεως έναντι αυτών,

— παράβαση ουσιωδών τύπων λόγω:

— εσφαλμένης διαπιστώσεως των πραγματικών περιστατικών ως προς την ιδιωτικοποίηση της SMI, ως προς το αν το δάνειο που χορήγησε στην εταιρία αυτή το ομόσπονδο κράτος του Βρανδεμβούργου εμπίπτει σε εγκεκριμένο σύστημα ενισχύσεων και σχετικά με τη μεταβίβαση ανταγωνιστικών πλεονεκτημάτων στη SiMI, στη MD & D ή σε τρίτες επιχειρήσεις, και λόγω

— ελλείψεως αιτιολογίας ως προς την ιδιωτικοποίηση της SMI και τη δυνατότητα να τύχει της παρεκκλίσεως του άρθρου 87, παράγραφος 2, στοιχείο γ', ΕΚ·

— εσφαλμένη εκτίμηση, λαμβανομένων υπόψη των διατάξεων των άρθρων 87, παράγραφος 1, ΕΚ, 87, παράγραφος 2, στοιχείο γ', ΕΚ και 88 ΕΚ, της συμβατότητας των επίδικων ενισχύσεων με την κοινή αγορά,

— έλλειψη νομιμότητας της διαταγής ανακτήσεως των εν λόγω ενισχύσεων και από άλλες εταιρίες πλην της SMI.

Επί του δευτέρου και του τρίτου λόγου ακυρώσεως

13 Με τον δεύτερο και τον τρίτο λόγο ακυρώσεως, οι οποίοι πρέπει να εξεταστούν από κοινού, η Γερμανική Κυβέρνηση ισχυρίζεται, αφενός, ότι η Επιτροπή παρέβη τις διατάξεις των άρθρων 87, παράγραφος 1, ΕΚ, 87, παράγραφος 2, στοιχείο γ', ΕΚ και 88 ΕΚ, στο μέτρο που έκρινε, με τα άρθρα 1 και 2 της προσβαλλομένης αποφάσεως, ότι δεν συμβιβάζεται με την κοινή αγορά το σύνολο των επιδοτήσεων και των δανείων υπέρ των SMI και SiMI. Αφετέρου, υποστηρίζει ότι η προσβαλλόμενη απόφαση πάσχει παράβαση ουσιωδών τύπων, λόγω της εσφαλμένης διαπιστώσεως των πραγματικών περιστατικών και της ελλείψεως αιτιολογίας.

Επί των επιδοτήσεων που χορήγησαν στη SMI η Treuhandanstalt και η BvS

14 Όσον αφορά, πρώτον, την επιδότηση ύψους 63 εκατομμυρίων DEM που χορήγησε η Treuhandanstalt για την ιδιωτικοποίηση της SMI υπέρ της Synergy, η Γερμανική Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι η εν λόγω επιδότηση βασιζόταν στο πλαίσιο που διέπει τις δραστηριότητες του εν λόγω οργανισμού και, μεταξύ άλλων, στο έγγραφο SG(92) D/17613 που η Επιτροπή απέστειλε στην εν λόγω κυβέρνηση στις 8 Δεκεμβρίου 1992 (στο εξής: δεύτερο σύστημα ενισχύσεων της Treuhandanstalt)· άλλως ειπείν, η επιδότηση αυτή στηριζόταν σε υφιστάμενο σύστημα ενισχύσεων.

15 Ωστόσο η Επιτροπή, με την προσβαλλόμενη απόφαση, θεώρησε εσφαλμένα ότι το σύστημα αυτό δεν ετύγχανε εφαρμογής, αξιολογώντας προδήλως εσφαλμένα την ύπαρξη ιδιωτικοποιήσεως. Συγκεκριμένα, η Επιτροπή από το γεγονός ότι το μερίδιο του κεφαλαίου της SMI που απέκτησε η Synergy ανερχόταν σε 49 % συνήγαγε απλώς ότι η Treuhandanstalt είχε διατηρήσει τον έλεγχο της SMI και ότι, κατά συνέπεια, δεν υπήρξε ιδιωτικοποίηση της εν λόγω εταιρίας. Κατά τη Γερμανική Κυβέρνηση όμως, παρά το γεγονός ότι η Synergy είχε αποκτήσει μειοψηφική μόνο συμμετοχή στη SMI, βάσει των συμφωνιών που συνήφθησαν μεταξύ της Treuhandanstalt και της Synergy στο πλαίσιο της διαδικασίας αυτής, η Synergy απέκτησε τη δυνατότητα να διευθύνει τη SMI και να έχει διευρυμένες αρμοδιότητες ελέγχου επ' αυτής.

16 Η Γερμανική Κυβέρνηση προσθέτει ότι ο διοικητικός υπάλληλος που διορίστηκε για να διαχειρίζεται τα μερίδια που είχε η Treuhandanstalt στη SMI είχε μόνο δευτερεύουσες και περιορισμένες εξουσίες εποπτείας. Περαιτέρω, η Επιτροπή δεν έλαβε υπόψη της το γεγονός ότι η Synergy, δυνάμει της κατά 49 % συμμετοχής της, είχε τη δυνατότητα να ελέγχει, από κοινού με τους λοιπούς μετόχους, τις σημαντικότερες πράξεις της SMI, καθότι, δυνάμει του άρθρου 14, τρίτο εδάφιο, της εταιρικής συμβάσεως, για τη λήψη αποφάσεων επί σημαντικών θεμάτων απαιτείται πλειοψηφία του 85 % του συνόλου των ψήφων.

17 Τέλος, η Γερμανική Κυβέρνηση ισχυρίζεται ότι, εν πάση περιπτώσει, η εκ μέρους δημοσίων αρχών απόκτηση εταιρικών μεριδίων, όπως εν προκειμένω από το ομόσπονδο κράτος του Βρανδεμβούργου, ισοδυναμεί με υλοποίηση των όρων της ιδιωτικοποιήσεως, οπότε η ιδιωτικοποίηση της SMI πραγματοποιήθηκε το αργότερο τη στιγμή της αποκτήσεως των εν λόγω μεριδίων.

18 Όσον αφορά, δεύτερον, την επιδότηση ύψους 1,8 εκατομμυρίων DEM που χορήγησε η BvS στη SMI για την κάλυψη των εξόδων αναδιαρθρώσεως και μετατάξεως, η Γερμανική Κυβέρνηση επισημαίνει ότι τα έξοδα αυτά προκλήθηκαν από την ανάγκη συγκεντρώσεως των εγκαταστάσεων της επιχειρήσεως σε μικρότερο χώρο κατόπιν της διαλύσεως του πρώην ομίλου. Οι δαπάνες αυτές αναλήφθηκαν βάσει του εγγράφου SG(95) D/1062 που η

Επιτροπή απέστειλε στην εν λόγω κυβέρνηση την 1η Φεβρουαρίου 1995 (στο εξής: τρίτο σύστημα ενισχύσεων της Treuhandanstalt).

19 Τρίτον, η Γερμανική Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι η προσβαλλόμενη απόφαση πάσχει από έλλειψη αιτιολογίας στο μέτρο που η Επιτροπή δεν έδωσε με αυτή απάντηση στην ειδική επιχειρηματολογία κατά την οποία η απόκτηση του 49 % του κεφαλαίου της SMI από τη Synergy, σε συνδυασμό με τις συμφωνίες που συνήφθησαν στο πλαίσιο της πράξεως αυτής, ισοδυναμεί με ιδιωτικοποίηση υπό την έννοια των συστημάτων ενισχύσεων της Treuhandanstalt.

20 Συναφώς, επιβάλλεται εκ προοιμίου να υπομνησθεί ότι, κατά πάγια νομολογία, όλες οι παρεκκλίσεις από τη γενική αρχή του άρθρου 87, παράγραφος 1, ΕΚ, κατά την οποία οι κρατικές ενισχύσεις δεν είναι συμβατές με την κοινή αγορά, πρέπει να ερμηνεύονται στενά (βλ. αποφάσεις της 19ης Σεπτεμβρίου 2000, C-156/98, Γερμανία κατά Επιτροπής, Συλλογή 2000, σ. I-6857, σκέψη 49, και της 28ης Ιανουαρίου 2003, C-334/99, Γερμανία κατά Επιτροπής, Συλλογή 2003, σ. I-1139, σκέψη 117).

21 Επιπλέον, όπως έχει κρίνει το Δικαστήριο, για την ερμηνεία διατάξεως του κοινοτικού δικαίου πρέπει να λαμβάνεται υπόψη όχι μόνο το γράμμα της αλλά και τα συμφραζόμενά της και οι σκοποί που επιδιώκονται με τη ρύθμιση της οποίας αποτελεί μέρος (αποφάσεις της 17ης Νοεμβρίου 1983, 292/82, Merck, Συλλογή 1983, σ. 3781, σκέψη 12, της 21ης Φεβρουαρίου 1984, 337/82, St. Nikolaus Brennerei und Likörfabrik, Συλλογή 1984, σ. 1051, σκέψη 10, καθώς και προπαρατεθείσες αποφάσεις της 19ης Σεπτεμβρίου 2000, Γερμανία κατά Επιτροπής, σκέψη 50, και της 28ης Ιανουαρίου 2003, Γερμανία κατά Επιτροπής, σκέψη 118).

22 Όσον αφορά την παρούσα υπόθεση, δεν αμφισβητείται ότι το πλαίσιο που διέπει τις δραστηριότητες της Treuhandanstalt, όπως θεσπίστηκε από την Επιτροπή, εισάγει σειρά παρεκκλίσεων από τη γενική αρχή του άρθρου 87, παράγραφος 1, ΕΚ, κατά την οποία οι κρατικές ενισχύσεις είναι ασυμβίβαστες με την κοινή αγορά. Σκοπός της εκ μέρους της Επιτροπής θεσπίσεως των παρεκκλίσεων αυτών ήταν η διευκόλυνση της αποστολής της Treuhandanstalt, μοναδικού στο είδος του οργανισμού, ήτοι της αναδιαρθρώσεως των επιχειρήσεων της πρώην Λαϊκής Δημοκρατίας της Γερμανίας και της διασφαλίσεως της μεταβάσεώς τους από την ελεγχόμενη οικονομία στην οικονομία της αγοράς.

23 Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο, σύμφωνα με το δεύτερο και τρίτο σύστημα ενισχύσεων της Treuhandanstalt, επιδοτήσεις όπως οι επίδικες, οι οποίες αποτελούν την πλέον άμεση μορφή κρατικής ενισχύσεως, επιτρέπονται μόνον εφόσον χορηγούνται στο πλαίσιο ιδιωτικοποιήσεως της οικείας επιχειρήσεως.

24 Συνεπώς, ως προϋπόθεση για την εφαρμογή συστήματος παρεκκλίνοντος από τη γενική αρχή του άρθρου 87, παράγραφος 1, ΕΚ, κατά την οποία οι κρατικές ενισχύσεις δεν είναι συμβατές με την κοινή αγορά, η έννοια της «ιδιωτικοποιήσεως» στα συστήματα ενισχύσεων της Treuhandanstalt πρέπει να ερμηνεύεται στενά. Στο πλαίσιο αυτής της ερμηνείας, η ύπαρξη ιδιωτικοποιήσεως υπό την έννοια των συστημάτων αυτών δεν μπορεί κατ' αρχήν να γίνει δεκτή παρά μόνον εφόσον ιδιώτης επενδυτής αποκτήσει μέρος του κεφαλαίου ικανό να του προσδώσει τον έλεγχο της οικείας επιχειρήσεως.

25 Δεν αποκλείεται επομένως να θεωρηθεί ως «ιδιωτικοποίηση» υπό την έννοια των συστημάτων ενισχύσεων της Treuhandanstalt η απόκτηση μειοψηφικής συμμετοχής στο κεφάλαιο δημόσιας επιχειρήσεως, σε συνδυασμό με την εκχώρηση πραγματικού ελέγχου της επιχειρήσεως αυτής.

26 Αυτό όμως δεν ισχύει εν προκειμένω. Πρώτον, ναι μεν αληθεύει, όπως προκύπτει από τη δικογραφία, ότι η απόκτηση του 49 % του κεφαλαίου της SMI από τη Synergy συνοδεύτηκε από σειρά συμφωνιών, βάσει των οποίων η τελευταία απέκτησε μεταξύ άλλων το δικαίωμα να διορίζει δύο από τους τρεις διαχειριστές της SMI καθώς και τον πρόεδρο του συμβουλίου εποπτείας της επιχειρήσεως, ωστόσο ο διοικητικός υπάλληλος που ήταν επιφορτισμένος με τη διαχείριση της πλειοψηφικής συμμετοχής της Treuhandanstalt στο κεφάλαιο αυτό, είχε, βάσει των εν λόγω συμφωνιών, το δικαίωμα να αντιταχθεί σε κάθε διορισμό για σημαντικούς λόγους.

27 Δεύτερον, η Γερμανική Κυβέρνηση επισήμανε ότι, δυνάμει του άρθρου 14, τρίτο εδάφιο, της εταιρικής συμβάσεως, για τις αποφάσεις που αφορούσαν ουσιώδη ζητήματα σχετικά με τη SMI απαιτείτο πλειοψηφία 85 % όλων των ψήφων. Ως εκ τούτου, η Synergy δεν μπορούσε να λάβει ουδεμία απόφαση για τέτοιου είδους ζήτημα χωρίς τη συγκατάθεση της Treuhandanstalt.

28 Τρίτον, όπως δέχθηκε η Γερμανική Κυβέρνηση, ο σύνδικος της πτωχεύσεως που ήταν επιφορτισμένος με τη διαχείριση της πλειοψηφικής συμμετοχής της Treuhandanstalt στο κεφάλαιο της SMI είχε τη συμβατική υποχρέωση να αναζητήσει νέο επενδυτή από τον τομέα της βιομηχανίας προκειμένου να επιτύχει «πλήρη ιδιωτικοποίηση». Συνεπώς, η απόκτηση του 49 % του κεφαλαίου της SMI από τη Synergy καθώς και οι συμφωνίες που συνήφθησαν μεταξύ της Synergy και της Treuhandanstalt αποτελούν το πρώτο μόνο στάδιο προς την πλήρη ιδιωτικοποίηση της SMI.

29 Τέταρτον, όπως ορθώς επισήμανε η Επιτροπή, η μεταβίβαση προς το ομόσπονδο κράτος του Βρανδεμβούργου του 51 % του κεφαλαίου της SMI, το οποίο ανήκε στην Treuhandanstalt, δεν μπορούσε σε καμία περίπτωση να συνιστά ιδιωτικοποίηση υπό την έννοια των συστημάτων ενισχύσεων της Treuhandanstalt, εφόσον επρόκειτο για μεταβίβαση μεριδίων μιας επιχειρήσεως από έναν κρατικό οργανισμό σε άλλο.

30 Υπό τις συνθήκες αυτές, επιβάλλεται το συμπέρασμα ότι οι εν λόγω πράξεις δεν συνιστούν «ιδιωτικοποίηση» υπό την έννοια του δεύτερου και του τρίτου συστήματος ενισχύσεων της Treuhandanstalt και, συνεπώς, ορθώς η Επιτροπή θεώρησε ότι οι επιδοτήσεις που χορήγησαν η Treuhandanstalt και η BvS στη SMI δεν ενέπιπταν στα συστήματα αυτά.

31 Κατά τα λοιπά, όσον αφορά την αιτίαση σχετικά με την έλλειψη αιτιολογίας της προσβαλλομένης αποφάσεως ως προς το ζήτημα αυτό, αρκεί η διαπίστωση ότι, όπως προκύπτει από την αιτιολογική σκέψη 26, η Επιτροπή εξήγησε επαρκώς τους λόγους για τους οποίους θεωρούσε ότι η απόκτηση του 49 % του εταιρικού κεφαλαίου της SMI από τη Synergy δεν συνιστούσε ιδιωτικοποίηση.

32 Κατά συνέπεια, ο δεύτερος και ο τρίτος λόγος ακυρώσεως της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας, κατά το μέρος που αφορούν τις επιδοτήσεις που χορήγησαν η Treuhandanstalt και η BvS στη SMI, πρέπει να απορριφθούν ως αβάσιμοι.

Επί των δανείων που χορήγησε στη SMI το ομόσπονδο κράτος του Βρανδεμβούργου

33 Η Γερμανική Κυβέρνηση ισχυρίζεται ότι η Επιτροπή, εκτιμώντας ότι τα δάνεια ύψους 70,3 εκατομμυρίων DEM που χορήγησε στη SMI το ομόσπονδο κράτος του Βρανδεμβούργου δεν χορηγήθηκαν στο πλαίσιο ιδιωτικοποιήσεως και ότι, ως εκ τούτου, δεν ήταν συμβατά με την κοινή αγορά, υπέπεσε σε πλάνη ως προς την εκτίμηση των πραγματικών περιστατικών καθώς και σε πλάνη περί το δίκαιο. Κατά την άποψή της, τα δάνεια αυτά χορηγήθηκαν σύμφωνα με το δεύτερο σύστημα ενισχύσεων της Treuhandanstalt. Συγκεκριμένα, η σύμβαση ιδιωτικοποιήσεως περιλαμβάνει τη δέσμευση του ομόσπονδου κράτους του

Βρανδεμβούργου να χορηγήσει χρηματοδότηση ύψους 35 εκατομμυρίων DEM στη SMI. Η δέσμευση αυτή αποτελεί μέρος της συμβάσεως ιδιωτικοποιήσεως καθώς και προϋπόθεση για τη σύναψή της και δεν ασκεί επιρροή το γεγονός ότι η χρηματοδότηση αυτή προέρχεται από κρατικούς πόρους, καθότι σύμφωνα με το εν λόγω σύστημα είναι νόμιμη.

34 Η Γερμανική Κυβέρνηση προσθέτει ότι, αφότου το ομόσπονδο κράτος του Βρανδεμβούργου απέκτησε τα εταιρικά μερίδια της SMI που ανήκαν στην Treuhandanstalt, το εν λόγω ομόσπονδο κράτος χορήγησε επιπλέον 35,3 εκατομμύρια DEM ως δάνειο, καθότι αποδείχθηκε ότι οι χρηματοοικονομικές ανάγκες της SMI ήταν μεγαλύτερες από τις προβλεπόμενες. Αυτό συνιστά μέτρο διαχειρίσεως της συμβάσεως ιδιωτικοποιήσεως εκ μέρους του εν λόγω ομόσπονδου κράτους το οποίο παρενέβη αντί της Treuhandanstalt. Κατά συνέπεια, το δάνειο αυτό ήταν επίσης νόμιμο σύμφωνα με το δεύτερο σύστημα ενισχύσεων της Treuhandanstalt. Η Επιτροπή όμως δεν εξέτασε τη συμβατότητα του εν λόγω δανείου υπό το πρίσμα αυτό.

35 Συναφώς, αφενός αρκεί να υπομνησθεί ότι, όπως προκύπτει από τις σκέψεις 20 έως 30 της παρούσας αποφάσεως, τόσο η απόκτηση του 49 % του κεφαλαίου της SMI από τη Synergy όσο και η συνεπακόλουθη απόκτηση του 51 % του εν λόγω κεφαλαίου από το ομόσπονδο κράτος του Βρανδεμβούργου δεν συνιστούν ιδιωτικοποίηση υπό την έννοια των συστημάτων ενισχύσεων της Treuhandanstalt.

36 Αφετέρου, λαμβανομένης υπόψη της νομολογίας που υπενθυμίζεται στις σκέψεις 20 και 21 της παρούσας αποφάσεως και, ειδικότερα, της επιταγής περί στενής ερμηνείας κάθε συστήματος παρεκκλίνοντος από τη γενική αρχή του άρθρου 87, παράγραφος 1, ΕΚ κατά την οποία οι κρατικές ενισχύσεις είναι ασυμβίβαστες με την κοινή αγορά, το πεδίο εφαρμογής των συστημάτων ενισχύσεων της Treuhandanstalt δεν μπορεί να ερμηνευθεί ως περιλαμβάνον επίσης τις ενισχύσεις που χορηγήθηκαν από δημόσιους οργανισμούς πλην της τελευταίας.

37 Επομένως, ο δεύτερος και ο τρίτος λόγος ακυρώσεως της Ομοσπονδιακής Δημοκρατία της Γερμανίας, κατά το μέρος που αφορούν τα δάνεια που χορήγησε το ομόσπονδο κράτος του Βρανδεμβούργου στη SMI, πρέπει να απορριφθούν ως αβάσιμοι.

Επί του δανείου των 4 εκατομμυρίων DEM που χορήγησε στη SiMI το ομόσπονδο κράτος του Βρανδεμβούργου

38 Η Γερμανική Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι το δάνειο των 4 εκατομμυρίων DEM που χορήγησε στη SiMI το ομόσπονδο κράτος του Βρανδεμβούργου δεν συνιστούσε κρατική ενίσχυση ασυμβίβαστη με την κοινή αγορά. Το δάνειο αυτό, το οποίο χορηγήθηκε με επιτόκιο αγοράς ανώτερο κατά 3 % από το προεξοφλητικό επιτόκιο της Bundesbank, είναι σύμφωνο με τους όρους της «οδηγίας του ομόσπονδου κράτους του Βρανδεμβούργου περί χορηγήσεως πόρων από το ταμείο εξυγίανσης για τη διάσωση των μικρών και μεσαίων βιομηχανικών επιχειρήσεων». Το πρόγραμμα αυτό εγκρίθηκε από την Επιτροπή [βλ. έγκριση των κρατικών ενισχύσεων στο πλαίσιο των διατάξεων των άρθρων [87] και [88] της Συνθήκης ΕΚ. Περιπτώσεις όπου η Επιτροπή δεν προβάλλει αντίρρηση (ΕΕ 1995, C 295, σ. 24)], πράγμα που σημαίνει ότι το δάνειο αυτό πρέπει επίσης να θεωρηθεί ως ενίσχυση εμπίπτουσα σε υφιστάμενο σύστημα ενισχύσεων.

39 Συναφώς, επιβάλλεται να υπομνησθεί ότι η νομιμότητα μιας αποφάσεως στον τομέα των κρατικών ενισχύσεων πρέπει να εκτιμάται βάσει των στοιχείων που η Επιτροπή διέθετε όταν έλαβε την εν λόγω απόφαση. Συνεπώς, ένα κράτος μέλος δεν μπορεί, για να αμφισβητήσει τη νομιμότητα τέτοιας αποφάσεως, να χρησιμοποιήσει στοιχεία που παρέλειψε να θέσει υπόψη της Επιτροπής κατά τη διοικητική διαδικασία (βλ., μεταξύ άλλων, αποφάσεις της 14ης Σεπτεμβρίου 1994, C-278/92 έως C-280/92, Ισπανία κατά Επιτροπής, Συλλογή 1994, σ. I-4103, σκέψη 31, και της 13ης Ιουνίου 2002, C-382/99, Κάτω Χώρες κατά Επιτροπής, σ. I-5163, σκέψη 76).

40 Εν προκειμένω, όπως επισήμανε η Επιτροπή χωρίς να αντιδράσει επ' αυτού η Γερμανική Κυβέρνηση, κατά τη διοικητική διαδικασία που προηγήθηκε της εκδόσεως της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας δεν επικαλέστηκε το υπομνησθέν με τη σκέψη 39 της παρούσας αποφάσεως πρόγραμμα ως νομική βάση του εν λόγω δανείου. Συγκεκριμένα, η εν λόγω κυβέρνηση ανέφερε το πρώτον το επιχείρημα αυτό με το δικόγραφο της προσφυγής της.

41 Κατά συνέπεια, ελλείψει στοιχείων σχετικών με τη νομική βάση του δανείου των 4 εκατομμυρίων DEM που χορήγησε στη SiMI το ομόσπονδο κράτος του Βρανδεμβούργου, βάσει των οποίων η Επιτροπή θα μπορούσε ενδεχομένως να θεωρήσει ότι το δάνειο αυτό αποτελούσε τμήμα εγκεκριμένου συστήματος ενισχύσεων, η Επιτροπή ευλόγως αξιολόγησε το σχετικό μέτρο βάσει των διατάξεων της Συνθήκης και μόνο.

42 Υπό τις συνθήκες αυτές, ο δεύτερος και τρίτος λόγος ακυρώσεως της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας, κατά το μέρος που αφορούν το εν λόγω δάνειο, πρέπει επίσης να απορριφθούν ως αβάσιμοι.

Επί της εφαρμογής της παρεκκλίσεως του άρθρου 87, παράγραφος 2, στοιχείο γ', ΕΚ

43 Όσον αφορά, κυρίως, την επιδότηση ύψους ενός εκατομμυρίου DEM που χορήγησε η BvS στη SiMI και, επικουρικώς, το σύνολο των επίδικων ενισχύσεων, η Γερμανική Κυβέρνηση ισχυρίζεται ότι η Επιτροπή υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο αποκλείοντας, χωρίς να προβεί σε ειδική εκτίμηση ως προς αυτό, την εφαρμογή της παρεκκλίσεως του άρθρου 87, παράγραφος 2, στοιχείο γ', ΕΚ. Κατά την άποψή της, η Επιτροπή όφειλε να εκτιμήσει αν, υπό την έννοια της διατάξεως αυτής, η πόλη Φρανκφούρτη/Oder, που βρίσκεται στα σύνορα με την Πολωνία, ήταν «περιοχή» ζημιωθείσα από τη διαίρεση της

Γερμανίας και αν τα διάφορα μέτρα υπέρ της SMI και της SiMI, αμφοτέρων εγκατεστημένων στην περιοχή αυτή, ήταν αναγκαία για την αντιστάθμιση του μειονεκτήματος που είχε προκληθεί από την οικονομική απομόνωση της περιοχής. Αν η Επιτροπή είχε εκτιμήσει ορθά την κατάσταση, έπρεπε κατ' ανάγκη να εφαρμόσει τη σχετική παρέκκλιση και, κατ' επέκταση, να κηρύξει τις επίδικες ενισχύσεις συμβατές με την κοινή αγορά.

44 Επιπλέον, η Γερμανική Κυβέρνηση φρονεί ότι η Επιτροπή, με την προσβαλλόμενη απόφαση, δεν εξήγησε τους λόγους για τους οποίους δεν έλαβε υπόψη της την παρέκκλιση του άρθρου 87, παράγραφος 2, στοιχείο γ', ΕΚ, πράγμα που συνιστά έλλειψη αιτιολογήσεως.

45 Συναφώς, πρέπει να υπομνησθεί ότι, κατά το άρθρο 87, παράγραφος 2, στοιχείο γ', ΕΚ, συμβιβάζονται με την κοινή αγορά «οι ενισχύσεις προς την οικονομία ορισμένων περιοχών της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας οι οποίες θίγονται από τη διαίρεση της Γερμανίας, κατά το μέτρο που είναι αναγκαίες για την αντιστάθμιση των οικονομικών μειονεκτημάτων που προκαλούνται από τη διαίρεση αυτή».

46 Μετά την επανένωση της Γερμανίας, η διάταξη αυτή δεν καταργήθηκε ούτε από τη Συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Ενώσεως ούτε από τη Συνθήκη του Άμστερνταμ (βλ., μεταξύ άλλων, προπαρατεθείσα απόφαση της 19ης Σεπτεμβρίου 2000, Γερμανία κατά Επιτροπής, σκέψη 47).

47 Εντούτοις, όπως υπομνήσθηκε με τη σκέψη 20 της παρούσας αποφάσεως, οι παρεκκλίσεις από τη γενική αρχή του άρθρου 87, παράγραφος 1, στοιχείο γ', ΕΚ, κατά την οποία οι κρατικές ενισχύσεις είναι ασυμβίβαστες με την κοινή αγορά, όπως η προβλεπόμενη στο άρθρο 87, παράγραφος 2, στοιχείο γ', ΕΚ, πρέπει να ερμηνεύονται στενά.

48 Επιπλέον, όπως υπομνήσθηκε με τη σκέψη 21 της παρούσας αποφάσεως, για την ερμηνεία διατάξεως του κοινοτικού δικαίου πρέπει να λαμβάνεται υπόψη όχι μόνο το γράμμα της, αλλά και τα συμφραζόμενά της και οι σκοποί που επιδιώκονται με τη ρύθμιση της οποίας αποτελεί μέρος.

49 Εξάλλου, εφόσον το άρθρο 87, παράγραφος 2, στοιχείο γ', ΕΚ, μετά την επανένωση της Γερμανίας, εφαρμόζεται στα νέα ομόσπονδα κράτη, η εφαρμογή αυτή πρέπει να πραγματοποιείται με τους ίδιους όρους που ίσχυαν και στα παλαιά ομόσπονδα κράτη πριν από την επανένωση αυτή (προπαρατεθείσα απόφαση της 19ης Σεπτεμβρίου 2000, Γερμανία κατά Επιτροπής, σκέψη 51).

50 Συναφώς, η έκφραση «διαίρεση της Γερμανίας» αναφέρεται ιστορικά στη χάραξη της διαχωριστικής γραμμής μεταξύ των δύο ζωνών, το 1948. Επομένως, τα «οικονομικά μειονεκτήματα που προκαλούνται από τη διαίρεση αυτή» δεν μπορούν να αφορούν παρά τα οικονομικά μειονεκτήματα που προκλήθηκαν από την απομόνωση που συνεπήχθη το φυσικό αυτό σύνορο, όπως είναι η αποκοπή των οδών επικοινωνίας ή η απώλεια των φυσικών αγορών διαθέσεως λόγω διακοπής των εμπορικών συναλλαγών μεταξύ των δύο τμημάτων του γερμανικού εδάφους (προπαρατεθείσα απόφαση της 19ης Σεπτεμβρίου 2000, Γερμανία κατά Επιτροπής, σκέψη 52).

51 Αντιθέτως, η αντίληψη της Γερμανικής Κυβερνήσεως ότι το άρθρο 87, παράγραφος 2, στοιχείο γ', ΕΚ καθιστά δυνατή την πλήρη αντιστάθμιση της αδιαμφισβήτητης οικονομικής καθυστερήσεως των νέων ομόσπονδων κρατών παραγνωρίζει τόσο τον εξαιρετικό χαρακτήρα αυτής της διατάξεως όσο και την αλληλουχία στην οποία εντάσσεται και τους σκοπούς τους οποίους υπηρετεί (προπαρατεθείσα απόφαση της 19ης Σεπτεμβρίου 2000, Γερμανία κατά Επιτροπής, σκέψη 53).

52 Συγκεκριμένα, τα οικονομικά μειονεκτήματα που πλήττουν συνολικά τα νέα ομόσπονδα κράτη δεν προκλήθηκαν ευθέως από τη γεωγραφική διαίρεση της Γερμανίας, κατά την έννοια του άρθρου 87, παράγραφος 2, στοιχείο γ', ΕΚ (προπαρατεθείσα απόφαση της 19ης Σεπτεμβρίου 2000, Γερμανία κατά Επιτροπής, σκέψη 54).

53 Συνεπώς, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι οι διαφορές στην ανάπτυξη μεταξύ παλαιών και νέων ομόσπονδων κρατών ανάγονται σε άλλους λόγους και όχι στη γεωγραφική τομή που προκλήθηκε από τη διαίρεση της Γερμανίας, και ιδίως στα διαφορετικά πολιτικοοικονομικά καθεστώτα που εγκαθιδρύθηκαν σε καθένα από τα δύο τμήματα της Γερμανίας (προπαρατεθείσα απόφαση της 19ης Σεπτεμβρίου 2000, Γερμανία κατά Επιτροπής, σκέψη 55).

54 Εν προκειμένω, η Γερμανική Κυβέρνηση περιορίστηκε απλώς, αφενός, να ισχυριστεί ότι η πόλη Φρανκφούρτη/Oder βρίσκεται κοντά στα σύνορα με την Πολωνία και, αφετέρου, να επικαλεστεί αφηρημένα την οικονομική απομόνωση της περιοχής στην οποία βρίσκεται η πόλη αυτή.

55 Επομένως, επιβάλλεται το συμπέρασμα ότι η Γερμανική Κυβέρνηση δεν προσκόμισε κανένα στοιχείο βάσει του οποίου να αποδεικνύεται ότι οι επίδικες ενισχύσεις ήταν αναγκαίες για την αντιστάθμιση οικονομικού μειονεκτήματος που προκλήθηκε από τη διαίρεση της Γερμανίας.

56 Τέλος, όσον αφορά τη σχετική με την έλλειψη αιτιολογήσεως της προσβαλλομένης αποφάσεως αιτίαση, πρέπει να σημειωθεί ότι, όπως ισχυρίστηκε η Επιτροπή, η Γερμανική Κυβέρνηση προέβαλε την εφαρμογή της παρεκκλίσεως του άρθρου 87, παράγραφος 2, στοιχείο γ', ΕΚ το πρώτον με το δικόγραφο της προσφυγής της. Επιπλέον, η Γερμανική Κυβέρνηση γνώριζε καλά το πλαίσιο εντός του οποίου εκδόθηκε η προσβαλλόμενη απόφαση, ήτοι σε πάγια

πρακτική εκδόσεως αποφάσεων ως προς την ερμηνεία της διατάξεως αυτής (βλ., υπ' αυτή την έννοια, προπαρατεθείσα απόφαση της 19ης Σεπτεμβρίου 2000, Γερμανία κατά Επιτροπής, σκέψη 105).

57 Συνεπώς, η εκ μέρους της Επιτροπής μη διευκρίνιση των λόγων για τους οποίους έκρινε ότι το άρθρο 87, παράγραφος 2, στοιχείο γ', ΕΚ δεν ετύγχανε εν προκειμένω εφαρμογής δεν συνιστά παραβίαση της προβλεπόμενης στο άρθρο 253 ΕΚ υποχρεώσεως αιτιολογήσεως.

58 Ως εκ τούτου, ο δεύτερος και ο τρίτος λόγος ακυρώσεως της Ομοσπονδιακής Δημοκρατία της Γερμανίας, κατά το μέρος που αφορούν την εφαρμογή της παρεκκλίσεως του άρθρου 87, παράγραφος 2, στοιχείο γ', ΕΚ πρέπει επίσης να απορριφθούν ως αβάσιμοι.

59 Υπό τις συνθήκες αυτές και κατόπιν του συνόλου των προεκτεθέντων, πρέπει να απορριφθούν ο δεύτερος και ο τρίτος λόγος ακυρώσεως που προέβαλε η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας προς στήριξη της προσφυγής της.

Επί του πρώτου και του τετάρτου λόγου ακυρώσεως

60 Με τον πρώτο και τον τέταρτο λόγο ακυρώσεως που πρέπει να εξεταστούν από κοινού και οι οποίοι αναλύονται σε πέντε σκέλη, η Γερμανική Κυβέρνηση ισχυρίζεται ότι η διαταγή ανακτήσεως του άρθρου 3 της προσβαλλομένης αποφάσεως είναι παράνομη για τους εξής λόγους:

— παράβαση των άρθρων 87, παράγραφος 1, ΕΚ και 88, παράγραφος 2, ΕΚ που αντλείται από το γεγονός ότι η ιδιότητα του δικαιούχου των

ενισχύσεων επεκτάθηκε παρανόμως, λόγω της βουλήσεως διαφυγής της υποχρεώσεως επιστροφής,

— προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας και παράβαση του άρθρου 88, παράγραφος 2, ΕΚ, κατά το μέτρο που η διαταγή ανακτήσεως στρέφεται και κατά των SiMI, MD & D καθώς και κατά άλλων μη προσδιοριζομένων επιχειρήσεων, χωρίς η Επιτροπή να έχει κινήσει ειδική διαδικασία εξετάσεως έναντι αυτών,

— αναρμοδιότητα της Επιτροπής να καθορίσει τον τρόπο ανακτήσεως των παράνομων ενισχύσεων εκ μέρους των εθνικών αρχών,

— παράβαση ουσιωδών τύπων που αντλείται από ανεπαρκή διαπίστωση των πραγματικών περιστατικών και από έλλειψη αιτιολογήσεως της προσβαλλομένης αποφάσεως, και

— παραβίαση των αρχών της ασφάλειας δικαίου και της αναλογικότητας.

Επί του πρώτου σκέλους

— Επιχειρήματα των διαδίκων

61 Η Γερμανική Κυβέρνηση ισχυρίζεται κατ' αρχάς ότι η διαταγή ανακτήσεως του άρθρου 3 της προσβαλλομένης αποφάσεως συνιστά παράβαση των άρθρων 87, παράγραφος 1, ΕΚ και 88, παράγραφος 2, ΕΚ, καθότι καμία από τις επιχειρήσεις που μνημονεύονται σ' αυτό, ήτοι οι SMI, SiMI, MD & D καθώς και άλλες μη προσδιοριζόμενες επιχειρήσεις, δεν απέκτησαν πλεονεκτήματα που να αντιστοιχούν σε ποσό 140,1 εκατομμυρίων DEM και καμία από αυτές δεν

απέκτησε πλεονέκτημα από τα διάφορα μέτρα που έλαβε ο σύνδικος της πτωχεύσεως. Αναφερόμενη στα μέτρα αυτά, η εν λόγω κυβέρνηση ισχυρίζεται μεταξύ άλλων, αφενός, ότι η SiMI δεν αποκόμισε κανένα πλεονέκτημα από τη χρησιμοποίηση των στοιχείων του ενεργητικού της SMI, καθότι της κατέβαλε τίμημα ισοδύναμο με αυτό της τιμής της αγοράς και, αφετέρου, ότι η MD & D δεν αποκόμισε κανένα πλεονέκτημα από την απόκτηση του 80 % του κεφαλαίου της SiMI και των στοιχείων του ενεργητικού της SMI, δεδομένου ότι κατέβαλε στη SMI την τιμή της αγοράς.

62 Η Γερμανική Κυβέρνηση υποστηρίζει, εξάλλου, ότι η MD & D δεν μπορεί να υποχρεωθεί να επιστρέψει τις ενισχύσεις που χορηγήθηκαν στη SMI για τον λόγο και μόνον ότι απέκτησε στοιχεία του ενεργητικού της εταιρίας αυτής. Συγκεκριμένα, θα ήταν παράλογο να θεωρηθεί ότι η υποχρέωση επιστροφής των ενισχύσεων ακολουθεί πάντοτε τα στοιχεία του ενεργητικού της SMI εφόσον, αν ίσχυε κάτι τέτοιο, κανένας δεν θα ήταν διατεθειμένος να τα αποκτήσει, πράγμα που θα τις οδηγούσε χωρίς αμφιβολία στην καταστροφή. Η Γερμανική Κυβέρνηση ισχυρίζεται επίσης ότι η SiMI δεν διαλύθηκε μετά την πώληση των μετοχών της στην MD & D, αλλά εξακολούθησε να υφίσταται, διατηρώντας ανέπαφα τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις της. Συνεπώς, οι ενδεχόμενες απαιτήσεις που αφορούν την επιστροφή των επίδικων ενισχύσεων βαρύνουν και τη SiMI, καθότι η MD & D δεν μπορεί να θεωρηθεί υπόχρεη για αυτές.

63 Ακολούθως, η Γερμανική Κυβέρνηση αρνείται ότι σκοπός των ενεργειών του συνδίκου της πτωχεύσεως ήταν η διαφυγή της υποχρεώσεως επιστροφής των επίδικων ενισχύσεων. Εκποιώντας τα στοιχεία του ενεργητικού της SMI σε τιμή αγοράς, ο σύνδικος δεν έθεσε «υπό ασυλία» τα αγαθά της εταιρίας αυτής, δεδομένου ότι το αντίτιμο της εκποιήσεως καταβλήθηκε στην ομάδα των πτωχευτικών πιστωτών, την οποία βαρύνει η υποχρέωση επιστροφής. Η διαφυγή της υποχρεώσεως αυτής δεν είναι εξάλλου δυνατή για τον λόγο ότι τα στοιχεία του ενεργητικού της SMI εκποιήθηκαν «εν ομάδι», δεδομένου ότι αυτού του είδους η εκποίηση απέφερε ποσό μεγαλύτερο από εκείνο που θα είχε αποφέρει η χωριστή εκποίηση των εν λόγω αγαθών, οπότε αυξήθηκαν οι διαθέσιμοι πόροι στο πλαίσιο της ανακτήσεως των επίδικων ενισχύσεων. Κατά τα λοιπά, ακόμη και αν δεν είχαν συσταθεί οι SiMI και MD & D, κανένας επενδυτής δεν θα ήταν διατεθειμένος να αγοράσει τη SMI η οποία ήταν αφερέγγυα, λόγω του μεγέθους των χρεών της, οπότε ο σύνδικος δεν μπορούσε παρά να πωλήσει τα στοιχεία του ενεργητικού της εταιρίας αυτής στην τιμή της αγοράς.

64 Η Γερμανική Κυβέρνηση αμφισβητεί, τέλος, την άποψη της Επιτροπής ότι η νόθευση του ανταγωνισμού που προκλήθηκε από τη χορήγηση κρατικών ενισχύσεων δεν μπορεί να εκλείψει αν ο αποκτών τα στοιχεία του ενεργητικού της λαβούσας τις ενισχύσεις επιχειρήσεως συνεχίσει, στηριζόμενος στα εν λόγω στοιχεία του ενεργητικού, την οικονομική δραστηριότητα της εν λόγω επιχειρήσεως. Συγκεκριμένα, κατά την άποψη της κυβερνήσεως αυτής, τα πρόσωπα που αγοράζουν τα στοιχεία του ενεργητικού της δικαιούχου επιχειρήσεως στην τιμή της αγοράς δεν προκαλούν νόθευση του ανταγωνισμού, δεδομένου ότι δεν απέκτησαν κανένα αδικαιολόγητο πλεονέκτημα σε σχέση με τους ανταγωνιστές τους.

65 Η Επιτροπή διευκρινίζει κατ' αρχάς, σε γενικές γραμμές, την άποψή της όσον αφορά τον προσδιορισμό των προσώπων που οφείλουν να επιστρέψουν τις ενισχύσεις σε περίπτωση εκχωρήσεως μετοχών είτε μετοχών ή εταιρικών μεριδίων της δικαιούχου επιχειρήσεως («share deal») είτε στοιχείων του ενεργητικού της («asset deal»).

66 Συναφώς, η Επιτροπή παρατηρεί αρχικώς ότι το ζήτημα δεν παρουσιάζει ιδιαίτερες δυσκολίες στην περίπτωση του «share deal», δεδομένου ότι η δικαιούχος εταιρία εξακολουθεί να υφίσταται και μεταβάλλεται μόνον η κυριότητα. Όπως προκύπτει επίσης από τη νομολογία του Δικαστηρίου, στην περίπτωση αυτή, η υποχρέωση επιστροφής των ενισχύσεων εξακολουθεί να βαρύνει την εταιρία που έλαβε τις ενισχύσεις, ανεξάρτητα από τις μεταβολές της κυριότητας και από τον ενδεχόμενο συνυπολογισμό της υποχρεώσεως επιστροφής κατά τον καθορισμό των όρων πωλήσεως των εν λόγω μετοχών ή μεριδίων. Η εταιρία αυτή, συνεχίζοντας την άσκηση της επιδοτούμενης δραστηριότητας, εξακολουθεί να αντλεί πλεονεκτήματα από τις ενισχύσεις, με αποτέλεσμα να παρατείνει τη νόθευση του ανταγωνισμού.

67 Εξάλλου, δεν υπάρχουν ιδιαίτερες δυσκολίες στην περίπτωση που τα στοιχεία του ενεργητικού της δικαιούχου εταιρίας μεταβιβάζονται σε επιχειρήσεις ανήκουσες στον ίδιο όμιλο. Στην περίπτωση αυτή, πέραν της δικαιούχου εταιρίας, οφείλουν να επιστρέψουν τις εν λόγω ενισχύσεις οι επιχειρήσεις του ομίλου που, χάριν στη μεταβίβαση των στοιχείων του ενεργητικού, μπόρεσαν να εκμεταλλευτούν τα οφέλη από τη χορήγηση των ενισχύσεων αυτών, αποκτώντας κατ' αυτόν τον τρόπο χρηματοοικονομικό πλεονέκτημα.

68 Αντιθέτως, όσον αφορά την πώληση στοιχείων του ενεργητικού της δικαιούχου εταιρίας σε τρίτες επιχειρήσεις, η Επιτροπή διακρίνει ανάλογα με το αν αυτά πωλήθηκαν μεμονωμένα ή «εν ομάδι».

69 Στην περίπτωση που τα εν λόγω στοιχεία του ενεργητικού πωλήθηκαν μεμονωμένα, στην τιμή της αγοράς, οι αγοραστές δεν οφείλουν να επιστρέψουν τις ενισχύσεις. Συγκεκριμένα, λόγω της χωριστής αυτής πωλήσεως, η επιδοτούμενη δραστηριότητα παύει να υφίσταται, οπότε δημιουργούνται ευκαιρίες για τους ανταγωνιστές της δικαιούχου εταιρίας. Συνεπώς, η επιστροφή των ενισχύσεων από τον πωλητή, είτε πρόκειται για την ίδια την δικαιούχο εταιρία, είτε για την ομάδα των πτωχευτικών πιστωτών, είτε για τον σύνδικο της πτωχεύσεως, συμβάλλει στην εξάλειψη της νοθεύσεως του ανταγωνισμού.

70 Αντιθέτως, ανακύπτουν σοβαρά προβλήματα στην περίπτωση που τα στοιχεία του ενεργητικού πωλήθηκαν «εν ομάδι», οπότε ο αγοραστής είχε τη δυνατότητα να συνεχίσει τη δραστηριότητα της δικαιούχου εταιρίας. Στην περίπτωση αυτή, το γεγονός ότι συνεχίζεται η επιδοτούμενη δραστηριότητα ενδέχεται να διαιωνίσει τη νόθευση του ανταγωνισμού, οπότε απαιτείται ιδιαίτερη επιμέλεια προκειμένου, κατά την εκχώρηση αγαθών της δικαιούχου εταιρίας, να διασφαλισθεί η τήρηση της υποχρεώσεως επιστροφής των ενισχύσεων και να μην τεθούν «υπό ασυλία» τα εν λόγω στοιχεία του ενεργητικού. Κατά την Επιτροπή, σε μια τέτοια περίπτωση, η μη τήρηση της σχετικής υποχρεώσεως αποκλείεται μόνον εφόσον η «εν ομάδι» εκποίηση αγαθών της δικαιούχου εταιρίας, εκτός του ότι πραγματοποιήθηκε στην τιμή της αγοράς, εντάσσεται στο πλαίσιο διαδικασίας μη υποκειμένης σε συγκεκριμένους όρους και ανοιχτής σε όλους τους ανταγωνιστές της εταιρίας αυτής. Επομένως, στην περίπτωση αυτή και μόνον απαλλάσσονται οι αγοραστές από την υποχρέωση επιστροφής των ενισχύσεων.

71 Αφού διευκρίνισε την άποψή της σε γενικές γραμμές, η Επιτροπή, αναφερόμενη στην υπό κρίση υπόθεση, τονίζει τα εξής:

— οι αποφάσεις περί κινήσεως της διαδικασίας εκκαθαρίσεως και περί συστάσεως της SiMI καθώς και της MD & D ελήφθησαν κατά τη διάρκεια

του Ιουνίου και του Ιουλίου του 1997, ήτοι όταν οι γερμανικές αρχές είχαν ασφαλώς ενημερωθεί για την πρόθεση της Επιτροπής να κινήσει διαδικασία εξετάσεως·

— από τα μέσα του 1997 και έως τον Ιούνιο και τον Ιούλιο του 1999, η δραστηριότητα της SMI συνεχίστηκε μέσω της εκμισθώσεως των στοιχείων του ενεργητικού της στη SiMI. Δεδομένου ότι η Επιτροπή δεν έλαβε στοιχεία βάσει των οποίων να μπορέσει να αξιολογήσει αν το μίσθωμα ήταν σύμφωνο με τους όρους της αγοράς, η Επιτροπή δεν μπορούσε παρά να θεωρήσει ότι, κατά τη διάρκεια της περιόδου αυτής, η SiMI καθώς και η MD & D, που ήταν κατά 100 % θυγατρική της, είχαν επωφεληθεί των ενισχύσεων που είχαν παρανόμως χορηγηθεί στη SMI·

— στις 28 Ιουνίου 1999, ενώ η Επιτροπή σκόπευε να εκδώσει αρνητική απόφαση και διαταγή ανακτήσεως, η MD & D πωλήθηκε σε τρεις από τους υπαλλήλους της και στη Megaxess·

— στις 14 Ιουλίου 1999, οι μετοχές της SiMI και το σύνολο των στοιχείων του ενεργητικού της SMI πωλήθηκαν στην MD & D, χωρίς να ακολουθηθεί ανοιχτή και διαφανής διαδικασία.

72 Κατά την Επιτροπή, από το σύνολο των περιστάσεων αυτών προκύπτει ότι οι διάφορες συναλλαγές συντονίστηκαν κατά τρόπο που να μετατεθεί η υποχρέωση επιστροφής στη SMI και τη SiMI, παρέχοντας ωστόσο στην MD & D, που δεν έφερε τέτοια υποχρέωση, τη δυνατότητα να συνεχίσει τις επιδοτούμενες χρηματοοικονομικές δραστηριότητες. Επομένως, η Επιτροπή θεωρεί ότι ο δεσμός που υπάρχει μεταξύ, αφενός, της MD & D και, αφετέρου, των SMI και SiMI δεν διακόπηκε, δεδομένου ότι οι διάφορες συναλλαγές είχαν ως μοναδικό αντικείμενο να καταστήσουν δυνατή τη συνέχιση των δραστηριοτήτων αυτών και τη μη συμμόρφωση προς τη διαταγή ανακτήσεως. Ως εκ τούτου, δικαιολογείται η επέκταση της υποχρεώσεως επιστροφής των επίδικων ενισχύσεων και στην MD & D.

— Εκτίμηση του Δικαστηρίου

73 Εκ προοιμίου επιβάλλεται να υπομνησθεί ότι, σύμφωνα με το κοινοτικό δίκαιο, η Επιτροπή, όταν διαπιστώνει ότι ορισμένες ενισχύσεις είναι ασύμβατες με την κοινή αγορά, μπορεί να υποχρεώσει το κράτος μέλος να αναζητήσει τις ενισχύσεις αυτές από τους εξ αυτών ωφεληθέντες (βλ., μεταξύ άλλων, αποφάσεις της 12ης Ιουλίου 1973, 70/72, Επιτροπή κατά Γερμανίας, Συλλογή τόμος 1972-1973, σ. 609, σκέψη 20, καθώς και της 8ης Μαΐου 2003, C-328/99 και C-399/00, Συλλογή 2003, σ. I-4035, σκέψη 65).

74 Η κατάργηση μιας παρανόμου ενισχύσεως μέσω αναζητήσεως είναι η λογική συνέπεια της διαπιστώσεως του παράνομου χαρακτήρα της και αποσκοπεί στην επαναφορά της προηγουμένης καταστάσεως (βλ., μεταξύ άλλων, προπαρατεθείσα απόφαση Ιταλία και SIM 2 Multimedia κατά Επιτροπής, σκέψη 66).

75 Ο σκοπός αυτός επιτυγχάνεται εφόσον οι επίμαχες ενισχύσεις, αυξημένες ενδεχομένως με τόκους υπερημερίας, επιστραφούν από τον λαβόντα τις ενισχύσεις (απόφαση της 4ης Απριλίου 1995, C-350/93, Επιτροπή κατά Ιταλίας, Συλλογή 1995, σ. I-699, σκέψη 22) ή, άλλως ειπείν, από τις επιχειρήσεις που επωφελήθηκαν πραγματικά (βλ., υπ' αυτή την έννοια, απόφαση της 21ης Μαρτίου 1991, C-303/88, Ιταλία κατά Επιτροπής, Συλλογή 1991, σ. I-1433, σκέψη 57). Με την επιστροφή αυτή, ο λαβών χάνει πράγματι το πλεονέκτημα του οποίου απολάμβανε στην αγορά σε σχέση με τους ανταγωνιστές του και τα πράγματα επανέρχονται στην προ της καταβολής κατάσταση (προπαρατεθείσα απόφαση της 4ης Απριλίου 1995, Ιταλία κατά Επιτροπής, σκέψη 22).

76 Συνεπώς, κύριος σκοπός της επιστροφής παρανόμως χορηγηθείσας κρατικής ενισχύσεως είναι η εξάλειψη της νοθεύσεως του ανταγωνισμού που προκλήθηκε από το ανταγωνιστικό πλεονέκτημα που αποκτήθηκε μέσω της παράνομης ενισχύσεως.

77 Επομένως, η νομμότητα της διαταγής ανακτήσεως του άρθρου 3 της προσβαλλομένης αποφάσεως πρέπει να εξεταστεί υπό το φως των γενικών αυτών διαπιστώσεων.

78 Όσον αφορά, πρώτον, τις παράνομες ενισχύσεις που χορηγήθηκαν στη SiMI, επιβάλλεται να υπομνησθεί ότι, μετά τη χορήγησή τους, η εταιρία αυτή πωλήθηκε στην MD & D διατηρώντας ωστόσο τη νομική της προσωπικότητα. Άλλως ειπείν, επρόκειτο για εκχώρηση μέσω της πωλήσεως μετοχών, ήτοι για «share deal».

79 Πρέπει επίσης να υπομνησθεί ότι, όπως προκύπτει από την αιτιολογική σκέψη 44 της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Επιτροπή έκρινε ότι η MD & D, ως αγοραστής της SiMI, όφειλε να επιστρέψει τις εν λόγω ενισχύσεις.

80 Κατά πάγια όμως νομολογία του Δικαστηρίου, όταν επιχείρηση που έλαβε παράνομη κρατική ενίσχυση αγοράζεται στην τιμή της αγοράς, δηλαδή στην πιο υψηλή τιμή που ένας ιδιώτης επενδυτής δρων υπό τις συνήθεις συνθήκες ανταγωνισμού θα ήταν διατεθειμένος να καταβάλει για την εταιρία αυτή ως είχε, ιδίως μετά τη λήψη κρατικών ενισχύσεων, η ενίσχυση εκτιμήθηκε στην τιμή της αγοράς και περιλήφθηκε στην τιμή πωλήσεως. Υπό τις συνθήκες αυτές, δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι η εν λόγω επιχείρηση ευνοήθηκε σε σχέση με άλλους επιχειρηματίες της αγοράς (βλ., συναφώς, απόφαση της 20ής Σεπτεμβρίου 2001, C-390/98, Banks, Συλλογή 2001, σ. I-6117, σκέψη 77).

81 Στην υπό κρίση υπόθεση, η επιχείρηση στην οποία χορηγήθηκαν παράνομες ενισχύσεις διατηρεί τη νομική της προσωπικότητα και εξακολουθεί να ασκεί, για δικό της λογαριασμό, τις επιδοτούμενες από τις κρατικές ενισχύσεις δραστηριότητες. Επομένως, υπό κανονικές συνθήκες η επιχείρηση αυτή διατηρεί το συνδεόμενο με τις εν λόγω ενισχύσεις ανταγωνιστικό πλεονέκτημα και, ως εκ τούτου, αυτή οφείλει να επιστρέψει ποσό ίσο προς αυτό των ενισχύσεων. Επομένως, δεν μπορεί να ζητηθεί από τον αγοραστή να επιστρέψει τις ενισχύσεις αυτές.

82 Δεν αμφισβητείται, εξάλλου, ότι η Επιτροπή δεν έλαβε υπόψη της την τιμή πωλήσεως των μετοχών της SiMI στην MD & D και περιορίστηκε να διαπιστώσει, με την αιτιολογική σκέψη 44 της προσβαλλομένης αποφάσεως, ότι, «στον βαθμό που η παρούσα απόφαση αφορά την ενίσχυση που χορηγήθηκε στη SIMI, παρατηρείται ότι οι μετοχές της πουλήθηκαν στις 14 Ιουλίου 1999 στην MD & D. Κατά συνέπεια, η ενίσχυση πρέπει να ανακτηθεί από την MD & D».

83 Επομένως, επιβάλλεται το συμπέρασμα ότι η Επιτροπή, διατάσσοντας την MD & D να επιστρέψει τις κρατικές ενισχύσεις που χορηγήθηκαν στη SiMI, παραβίασε τις αρχές που διέπουν την ανάκτηση των κρατικών ενισχύσεων.

84 Όσον αφορά, δεύτερον, τις ενισχύσεις που χορηγήθηκαν στη SMI, πρέπει να υπομνησθεί ότι, όπως προκύπτει από τις αιτιολογικές σκέψεις 50 έως 52 της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Επιτροπή θεώρησε δικαιούχους των εν λόγω ενισχύσεων τόσο τις SMI, SiMI, MD & D όσο και κάθε άλλη επιχείρηση που απέκτησε στοιχεία του ενεργητικού μιας εκ των τριών αυτών εταιριών με σκοπό τη διαφυγή των συνεπειών της εν λόγω αποφάσεως. Επιπλέον, κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, η Επιτροπή διευκρίνισε ότι, κατά την άποψή της επ' αυτού, όλες οι μνημονευόμενες στο άρθρο 3, παράγραφος 3, της προσβαλλομένης αποφάσεως εταιρίες φέρουν εις ολόκληρον την υποχρέωση επιστροφής.

85 Δεδομένου ότι, εν προκειμένω, η SMI τελεί υπό εκκαθάριση από την έναρξη της διαδικασίας πτωχεύσεως την 1η Ιουλίου 1997, πρέπει να υπομνησθεί ότι, όπως προκύπτει από τη νομολογία σχετικά με τις δικαιούχους ενισχύσεων επιχειρήσεις που πτωχεύουν, η αποκατάσταση της προτέρας καταστάσεως και η εξάλειψη της απορρέουσας από τις παρανόμως χορηγηθείσες ενισχύσεις νοθεύσεως του ανταγωνισμού μπορούν, κατ' αρχήν, να επιτευχθούν με την εγγραφή στον πίνακα των απαιτήσεων της απαιτήσεως που αφορά την ανάκτηση των οικείων ενισχύσεων. Συγκεκριμένα, κατά τη νομολογία αυτή, η εγγραφή αυτή αρκεί (αποφάσεις της 15ης Ιανουαρίου 1986, 52/84, Επιτροπή κατά Βελγίου, Συλλογή 1986, σ. 89, σκέψη 14, και της 21ης Μαρτίου 1990, C-142/87, Βέλγιο κατά Επιτροπής, αποκαλούμενη «Tubemeuse», Συλλογή 1990, σ. I-959, σκέψεις 60 έως 62).

86 Ασφαλώς, δεν μπορεί να αποκλειστεί ότι, στην περίπτωση συστάσεως διάδοχων εταιριών με σκοπό τη συνέχιση μέρους των δραστηριοτήτων της λαβούσας τις ενισχύσεις επιχειρήσεως μετά την πτώχευσή της, οι εν λόγω εταιρίες ενδέχεται επίσης να υποχρεωθούν να επιστρέψουν τις εν λόγω ενισχύσεις εφόσον αποδειχθεί ότι επωφελούνται στην πράξη από το ανταγωνιστικό πλεονέκτημα που συνδέεται με τις εν λόγω ενισχύσεις. Συγκεκριμένα, αυτό θα μπορούσε μεταξύ άλλων να ισχύσει στην περίπτωση που οι εταιρίες αυτές αγοράζουν στοιχεία του ενεργητικού της υπό εκκαθάριση εταιρίας χωρίς να καταβάλουν τίμημα σύμφωνο με τους όρους της αγοράς ή εφόσον αποδειχθεί ότι σκοπός της συστάσεως των εταιριών αυτών ήταν η διαφυγή της υποχρεώσεως επιστροφής των εν λόγω ενισχύσεων.

87 Εν προκειμένω, όσον αφορά κατ' αρχάς την υποχρέωση επιστροφής των ενισχύσεων που επέβαλε η Επιτροπή στη SiMI, από τη σκέψη 71 της παρούσας αποφάσεως προκύπτει ότι η Επιτροπή στήριξε την εκτίμησή της, αφενός, στο γεγονός ότι η SiMI συνέχισε τη δραστηριότητα της SMI μισθώνοντας τις εγκαταστάσεις της τελευταίας και, αφετέρου, στο γεγονός ότι δεν της προσκομίστηκαν στοιχεία βάσει των οποίων να μπορεί να καθοριστεί αν η τιμή εκμισθώσεως ήταν σύμφωνη με τους όρους της αγοράς.

88 Πρέπει πάντως να σημειωθεί ότι από το γεγονός και μόνον ότι η SiMI μίσθωσε τις εγκαταστάσεις της SMI για ορισμένο χρονικό διάστημα δεν αποδεικνύεται ότι αυτή επωφελήθηκε του ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος που συνδεόταν με τις ενισχύσεις που είχαν χορηγηθεί στην εκμισθώτρια εταιρία τρία περίπου έτη πριν από τη σύσταση της μισθώτριας. Περαιτέρω, η Γερμανική Κυβέρνηση υποστήριξε, χωρίς να την αντικρούσει συναφώς η Επιτροπή, ότι το εν λόγω μίσθωμα ήταν σύμφωνο με τους όρους της αγοράς.

89 Επομένως, η προσβαλλόμενη απόφαση, στο μέτρο που διατάσσει την εκ μέρους της SiMI επιστροφή των ενισχύσεων που χορηγήθηκαν στη SMI, δεν είναι σύμφωνη με τις αρχές που διέπουν την ανάκτηση των παράνομων κρατικών ενισχύσεων.

90 Ακολούθως, όσον αφορά την υποχρέωση που επιβλήθηκε στην MD & D να επιστρέψει τις ενισχύσεις που χορηγήθηκαν στη SMI, από τις αιτιολογικές σκέψεις της προσβαλλομένης αποφάσεως προκύπτει ότι η Επιτροπή στήριξε κυρίως την εκτίμησή της στην υφιστάμενη βούληση διαφυγής των συνεπειών της αποφάσεως αυτής, η οποία, κατά την Επιτροπή, απορρέει αντικειμενικά από το γεγονός ότι όλες οι εν λόγω πράξεις αγοραπωλησίας, ήτοι η πώληση της MD & D στη Megaxess, η πώληση των μεριδίων της SiMI στην MD & D και η πώληση των στοιχείων του ενεργητικού της SMI στην MD & D συνδέονταν στενά μεταξύ τους και κατέληξαν στον εκ μέρους των εταίρων της MD & D έλεγχο όλων των στοιχείων του ενεργητικού που κατείχε η SMI και χρησιμοποίησε η SiMI, με αποτέλεσμα τα στοιχεία αυτά να τίθενται «υπό ασυλία» όσον αφορά την ανάκτηση των παράνομων ενισχύσεων.

91 Η επιχειρηματολογία αυτή δεν μπορεί να γίνει δεκτή.

92 Πρώτον, όπως επισήμανε η Γερμανική Κυβέρνηση χωρίς να την αντικρούσει η Επιτροπή, τόσο η πώληση μεριδίων της SiMI στην MD & D όσο και η πώληση σ' αυτήν στοιχείων του ενεργητικού της SMI πραγματοποιήθηκαν στην τιμή της αγοράς. Συνεπώς, οι πράξεις αυτές δεν οδήγησαν σε μείωση των πόρων της ομάδας των πτωχευτικών πιστωτών.

93 Δεύτερον, όλες οι πράξεις αυτές δεν διενεργήθηκαν από τη SMI αλλά με πρωτοβουλία του συνδίκου της πτωχεύσεως που, ενεργώντας υπό δικαστική εποπτεία, είχε ως αποστολή την πληρέστερη δυνατή ικανοποίηση των πιστωτών. Όπως επισήμανε ο γενικός εισαγγελέας με τη σκέψη 99 των προτάσεών του, η Επιτροπή δεν προέβαλε κανένα στοιχείο που να αποδεικνύει ότι, εν προκειμένω, διενεργήθηκαν δόλιες πράξεις ικανές να μειώσουν την περιουσία της υπό εκκαθάριση επιχειρήσεως εις βάρος των πιστωτών της ούτε υποστήριξε ότι παραβιάστηκε η αρχή της ισότητας των πιστωτών εις βάρος των πιστωτών του Δημοσίου. Επομένως, αν οι σχετικές με την ανάκτηση των παράνομων ενισχύσεων απαιτήσεις ενεγράφησαν, όπως ήταν αναγκαίο, στο παθητικό της υπό εκκαθάριση εταιρίας, η πώληση των περιουσιακών στοιχείων της SMI στην τιμή της αγοράς δεν μπορεί να συνεπάγεται διαφυγή της υποχρεώσεως επιστροφής των ενισχύσεων αυτών.

94 Τρίτον, δεν μπορεί εξάλλου να γίνει δεκτό το επιχείρημα της Επιτροπής ότι η νόθευση του ανταγωνισμού δεν μπορεί εν προκειμένω να εξαλειφθεί με την εγγραφή της σχετικής απαιτήσεως στο παθητικό της ομάδας των πτωχευτικών πιστωτών της SMI, καθότι η πώληση των στοιχείων του ενεργητικού της στην MD & D πραγματοποιήθηκε αφενός «εν ομάδι» και αφετέρου χωρίς να ακολουθηθεί ανοιχτή και διαφανής διαδικασία, οπότε η MD & D μπορούσε να συνεχίσει τις επιδοτούμενες δραστηριότητες.

95 Πέραν του γεγονότος ότι η εν λόγω επιχειρηματολογία δεν αναφέρεται στις αιτιολογικές σκέψεις της προσβαλλομένης αποφάσεως ως βάση της υποχρεώσεως της MD & D να επιστρέψει τις χορηγηθείσες στη SMI ενισχύσεις, τόσο από τις εν λόγω αιτιολογικές σκέψεις όσο και από τα έγγραφα της δικογραφίας προκύπτει ότι η εν λόγω πώληση διεξάχθηκε υπό δικαστικό έλεγχο και δεν συνάφθηκε αμέσως, αλλά κατόπιν ανεπιτυχών διαπραγματεύσεων με άλλη αμερικανική εταιρία. Τα στοιχεία αυτά αποτελούν ενδείξεις ικανές να αποδείξουν ότι η διαδικασία που ακολουθήθηκε ήταν επαρκώς ανοιχτή και διαφανής. Επιπλέον, η Επιτροπή δεν προσκόμισε κανένα στοιχείο που να αποδεικνύει ότι ανταγωνιστές της SMI κατήγγειλαν την έλλειψη διαφάνειας η οποία, κατά την Επιτροπή, χαρακτήριζε την εν λόγω διαδικασία.

96 Λαμβανομένων υπόψη των στοιχείων αυτών, επιβάλλεται το συμπέρασμα ότι η Επιτροπή δεν απέδειξε ότι πράγματι υπήρξαν ενέργειες για τη διαφυγή των συνεπειών της προσβαλλομένης αποφάσεως, οπότε θα θεμελιωνόταν η υποχρέωση της MD & D να επιστρέψει τις ενισχύσεις που παρανόμως χορηγήθηκαν στη SMI.

97 Συνεπώς, η προσβαλλόμενη απόφαση, στο μέτρο που διατάσσει την MD & D να επιστρέψει τις ενισχύσεις που χορηγήθηκαν στη SMI, δεν είναι σύμφωνη με τις αρχές που διέπουν την ανάκτηση των παράνομων κρατικών ενισχύσεων.

98 Τέλος, όσον αφορά την επέκταση της υποχρεώσεως επιστροφής σε «κάθε επιχείρηση, στην οποία μεταβιβάσθηκαν ή μεταβιβάζονται τα πάγια στοιχεία της SMI, της SiMI ή της MD & D προκειμένου να διαφύγουν των συνεπειών

της παρούσας απόφασης», πρέπει να σημειωθεί ότι, όπως προκύπτει από τη δικογραφία, η επέκταση αυτή δεν μπορεί παρά να αφορά τη Megaxess. Λαμβανομένου όμως υπόψη του γεγονότος ότι ούτε η MD & D ούτε η SiMI μπορούν εν προκειμένω να υποχρεωθούν να επιστρέψουν τις ενισχύσεις που χορηγήθηκαν παρανόμως στη SMI, το ίδιο ισχύει, κατά μείζονα λόγο, για τη Megaxess, η οποία εν προκειμένω περιορίστηκε στην απόκτηση του 80 % των μεριδίων της MD & D.

99 Κατόπιν του συνόλου των προεκτεθέντων, πρέπει να γίνει δεκτό το πρώτο σκέλος του πρώτου και του τέταρτου λόγου ακυρώσεως της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας και να ακυρωθεί η προσβαλλόμενη απόφαση κατά το μέτρο που διατάσσει την ανάκτηση των ενισχύσεων που χορηγήθηκαν στη SMI και από άλλες επιχειρήσεις πλην αυτής και των ενισχύσεων που χορηγήθηκαν στη SiMI και από άλλες επιχειρήσεις πλην αυτής.

100 Υπό τις συνθήκες αυτές, παρέλκει η εξέταση των λοιπών σκελών του πρώτου και του τετάρτου λόγου ακυρώσεως.

Επί των δικαστικών εξόδων

101 Κατά το άρθρο 69, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα, εφόσον υπάρχει σχετικό αίτημα. Σύμφωνα όμως με το άρθρο 69, παράγραφος 3, πρώτο εδάφιο, το Δικαστήριο μπορεί να κατανείμει τα έξοδα ή να αποφασίσει ότι κάθε διάδικος φέρει τα δικαστικά του έξοδα σε περίπτωση μερικής ήττας των διαδίκων. Δεδομένου ότι η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας και η Επιτροπή ηττήθηκαν εν μέρει, κάθε διάδικος πρέπει να φέρει τα δικά του έξοδα.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (έκτο τμήμα)

αποφασίζει:

1) **Ακυρώνει την απόφαση 2000/567/ΕΚ της Επιτροπής, της 11ης Απριλίου 2000, σχετικά με την κρατική ενίσχυση της Γερμανίας υπέρ της εταιρείας System Microelectronic Innovation GmbH, Φρανκφούρτη/Oder (Βρανδεμβούργο), κατά το μέρος που διατάσσει την ανάκτηση των ενισχύσεων που χορηγήθηκαν στη System Microelectronic GmbH και από άλλες επιχειρήσεις πλην αυτής και των ενισχύσεων που χορηγήθηκαν στη Silicium Microelectronic Integration GmbH και από άλλες επιχειρήσεις πλην αυτής.**

2) **Απορρίπτει την προσφυγή κατά τα λοιπά.**

3) **Η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας και η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων φέρουν εκάστη τα δικαστικά τους έξοδα.**

Skouris Gulmann Puissochet

Schintgen Colneric

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 29 Απριλίου 2004.

Ο Γραμματέας Ο Πρόεδρος

R. Grass V. Skouris